

Zagadnienia: Stany Zjednoczone

Stany Zjednoczone, Stany Zjednoczone Ameryki, (ang. *United States, United States of America*, w skrócie: US, USA) – państwo położone w Ameryce Północnej. Graniczy z Kanadą od północy i Meksykiem od południa; od wschodu granicę kraju stanowi Ocean Atlantycki, od północnego-wschodu Ocean Arktyczny, a od zachodu Ocean Spokojny. Trzecie państwo świata pod względem terytorium (po Rosji i Kanadzie) oraz trzecie pod względem liczby ludności (po Chinach i Indiach).

- ✓ Język urzędowy: angielski
- ✓ Język używany: angielski, amerykański
- ✓ Stolica: Waszyngton D.C. (District Columbia)
- ✓ Ustrój polityczny: republika federalna
- ✓ Głowa państwa: prezydent Donald Trump
- ✓ Szef rządu: prezydent Donald Trump
- ✓ Niepodległość od Wielkiej Brytanii: 4 lipca 1776
- ✓ Jednostka monetarna: dolar amerykański (USD, \$)
- ✓ Hymn państwowy: *The Star-Spangled Banner* (*Gwiazdzisty Sztandar*)

Najważniejsze wydarzenia historyczne:

- ✓ **4 lipca 1776** – II Kongres Kontynentalny ogłosił Deklarację Niepodległości Stanów Zjednoczonych. Oznaczało to formalne zerwanie związków 13 angielskich kolonii w Ameryce Północnej z Wielką Brytanią. Twórcą deklaracji był Thomas Jefferson, a jej sygnatariuszy nazwano Ojcami-Założycielami.
- ✓ **1787** – uchwalenie pierwszej w świecie konstytucji. Powstałe państwo było republiką federalną z prezydentem jako głową państwa i Kongresem jako władzą ustawodawczą. Pod względem sposobu sprawowania władzy **USA** stały się typowym przykładem państwa, w którym występuje system prezydencki – głowa państwa stała jednocześnie na czele gabinetu
- ✓ Pierwszym prezydentem został Jerzy Waszyngton.
- ✓ **1860 – 1865** – **Civil War**. Wojna Secesyjna pomiędzy stanami północnymi i południowymi. Konflikt, którego przyczyną było kwestia niewolnictwa doprowadził do wybuchu wojny domowej.
- ✓ **6 kwietnia 1917** – Stany Zjednoczone włączają się do udziału w I Wojnie Światowej USA wypowiedziały im wojnę Niemcom, gdy Niemcy ogłosiły nieograniczoną wojnę podwodną.
- ✓ **24 października 1929**, nazywanego potem "czarnym czwartkiem" nastąpił krach na giełdzie w Nowym Jorku. Początek Wielkiego Kryzysu.
- ✓ **7 grudnia 1941** – Napad Japonii na Pearl Harbour. Stany Zjednoczone włączają się do II Wojny Światowej
- ✓ **9 sierpnia 1945** – USA zrzucają bombę jądrową na Hiroszimę i Nagasaki
- ✓ **1963** – zabójstwo Johna Kennedy
- ✓ **1972** – Afera **Watergate**. Prezydent Richard Nixon podaje się do dymisji.
- ✓ **11 września 2001** – zamach na World Trade Center

Religia: Stany Zjednoczone nie mają oficjalnej religii państwowej.

52% dorosłych należy do różnych kościołów protestanckich.

24% społeczeństwa to katolicy

Inne ważne religie to: judaizm (1,4%), islam (0,5%), buddyzm (0,5%), hinduizm (0,4%) i unitarianizm (0,3%). 14,2% nie należy do żadnej wspólnoty religijnej.

GEOGRAFIA:

Klimat: w większości umiarkowany, ale tropikalny na Hawajach i Florydzie, arktyczny na Alasce, półsuchy na Wielkich Wyżynach na północ od Missisipi oraz suchy na południowym zachodzie.

Stany Zjednoczone, które zamieszkuje 5% ludności świata są odpowiedzialne za 25% światowej emisji dwutlenku węgla wywołującego efekt cieplarniany.

Ukształtowanie powierzchni: równiny centralne, góry na zachodzie, wzgórza i niskie góry na wschodzie; krajobraz wulkaniczny na Hawajach.

- najniższy punkt: Death Valley (Dolina Śmierci) 86 m p.p.m.
- najwyższy punkt: (Alaska) Mount McKinley 6194 m n.p.m.

Naturalne zagrożenia: tsunami, wulkany, trzęsienia ziemi, huragany wzdłuż wybrzeża Atlantyku i w Zatoce Meksykańskiej, tornada na obszarach centralnych i południowo-wschodnich, lawiny błotne i pożary w Kalifornii, powódzie.

Podział terytorialny

(W nawiasach podano oryginalną pisownię, jeśli różni się od polskiej)

50 stanów + 1 okręg (Okręg stołeczny - dystrykt Kolumbii (District of Columbia)). Wszystkie stany USA (z wyjątkiem Alaski i Luizjany) dzielą się na hrabstwa - jest ich 3048. Uwaga: Niektóre jurysdykcje nazywają siebie "wspólnotami" (Commonwealth), a nie stanami (*State*).

Podstawy ustrojowe i podziału terytorialnego Stanów Zjednoczonych określa *Konstytucja Stanów Zjednoczonych* z roku 1787 (ratyfikowana w 1789), w latach 1795-1992 uzupełniona o 27 poprawek. Wskutek przemian politycznych, jakie dokonywały się na obszarze dzisiejszego USA od XVIII do XX wieku, poszczególne stany różnią się datą wstąpienia do unii.

W połowie XVIII wieku istniało tylko trzynaście kolonii amerykańskich, które utworzyły podwaliny dzisiejszego państwa związkowego. Były to: Connecticut, Delaware, Georgia, Karolina Południowa, Karolina Północna, Maryland, Massachusetts, New Hampshire, New Jersey, Nowy Jork, Pensylwania, Rhode Island i Wirginia. Liczyły one w sumie około półtora miliona mieszkańców.

Stany: Alabama, Alaska, Arizona, Arkansas, Connecticut, Dakota Południowa (South Dakota), Dakota Północna (North Dakota), Delaware, Floryda (Florida), Georgia, Hawaje (Hawaii), Idaho, Illinois, Indiana, Iowa, Kalifornia (California), Kansas, Karolina Południowa (South Carolina), Karolina Północna (North Carolina), Kentucky (wspólnota), Kolorado (Colorado), Luizjana (Louisiana), Maine, Maryland, Massachusetts (wspólnota), Michigan, Minnesota, Missisipi (Mississippi), Missouri, Montana, Nebraska, Nevada, New Hampshire, New Jersey, Nowy Jork (New York), Nowy Meksyk (New Mexico), Ohio, Oklahoma, Oregon, Pensylwania (Pennsylvania) (wspólnota), Rhode Island, Tennessee, Teksas (Texas), Utah, Vermont, Waszyngton (Washington), Wirginia (Virginia) (wspólnota), Wirginia Zachodnia (West Virginia), Wisconsin, Wyoming

Kultura

- ✓ **Air Force One** – nazwa samolotu używanego przez Prezydenta USA
- ✓ **Beverly Hills** – droga i modna dzielnica Los Angeles
- ✓ **Big Apple** – popularne określenie Nowego Yorku
- ✓ **Broadway** – ulica w Nowym Jorku. Pojęcie to oznacza także dzielnicę teatrów Nowego Jorku.
- ✓ **(Capitol) Kapitol** – wzgórze w stolicy USA; nazwa siedziby Kongresu USA
- ✓ **Central Park** – największy park w NYC, położony w sercu Manhattanu
- ✓ **Chicago** – trzecie co do wielkości miasto w USA zwane Wietrznym Miastem
- ✓ **CNN**: Cable News Network
- ✓ **Date**: Amerykanie podając datę najpierw piszą miesiąc, potem dzień
- ✓ **Dime** – moneta warta 10 centów
- ✓ **Donkey** (osioł) – Symbol Partii Demokratycznej
- ✓ **Ellis Island** – wyspa w Nowym Jorku, miejsce przybycia imigrantów do Ameryki
- ✓ **FBI**: Federal Bureau of Investigation
- ✓ **Fort Knox**: fort militarny w Kentucky, w którym przechowywane są rezerwy złota USA
- ✓ **Golden Gate Bridge**: słynny most w San Francisco, California.
- ✓ **Grand Canyon**: kanion w stanie Arizona
- ✓ **Great Lakes – Wielkie Jeziora** – Grupa 5 jezior leżących na granicy USA i Kanady (**Huron, Ontario, Michigan, Erie, Supreme** = HOMES ☺)
- ✓ **Groundhog Day (Dzień Świstaka)** – obchodzony 2 lutego. Świstak wychodzi z nory i przewiduje pogodę. Jeśli zobaczy swój cień zima będzie długa, jeśli nie widzi cienia to znaczy, że wkrótce zacznie się wiosna.
- ✓ **Harvard University** – najstarszy i najslawniejszy uniwersytet w USA (XVII wiek)
- ✓ **Halloween** – obchodzony 31 października
- ✓ **Hawaii**: jeden ze stanów, kompleks wysp na Oceanie Spokojnym
- ✓ **Hollywood** – część Los Angeles uchodząca za stolicę przemysłu filmowego
- ✓ **Independence Day** – (Święto Niepodległości) – obchodzone 4 lipca
- ✓ **Las Vegas** – miasto na pustyni w stanie Nevada słynące z kasyn i przemysłu rozrywkowego
- ✓ **Los Angeles** – drugie co do wielkości miasto w USA, położone w stanie Kalifornia
- ✓ **Manhattan** – jedna z wysp i dzielnic NYC
- ✓ **Martin Luther King** – czarnoskóry obrońca praw człowieka, otrzymał Pokojową Nagrodę Nobla, zamordowany w 1968r
- ✓ **Mount Rushmore**: Góra Rushmore – skała w której są wykute głowy 4 prezydentów USA
- ✓ **NASA** – (National Aeronautics and Space Administration) – organizacja rządowa, która kontroluje podróże kosmiczne
- ✓ **NATO** – (the North Atlantic Treaty Organization)
- ✓ **NBA** – National Basketball Association
- ✓ **New York** – największe miasto USA
- ✓ **Niagara Falls** – (Wodospad Niagara) – wodospad na granicy USA i Kanady
- ✓ **Nickel** – moneta warta 5 centów
- ✓ **Pilgrim Fathers** – osadnicy brytyjscy, którzy przybyli do Ameryki w poszukiwaniu wolności religijnej w 1620 na statku **Mayflower**
- ✓ **Statue of Liberty** - (Statua Wolności) – statua kobiety podarowana Amerykanom przez Francję w XIX wieku. Kobieta trzymająca pochodnię symbolizuje wolność.
- ✓ **Stars and Stripes** - (znana także jako Old Glory lub Star-Spangled Banner) – flaga USA.
- ✓ **Thanksgiving** - (Thanksgiving Day) Święto Dziękczynienia obchodzone w czwartki czwartek listopada; Święto państwowe. Kolacja dziękczynna składa się zazwyczaj z indyka, słodkich ziemniaków i ciasta dyniowego.
- ✓ **Wall Street** – ulica w Nowym Jorku, centrum finansowe USA
- ✓ **White House (Biały Dom)** – Oficjalna siedziba Prezydenta USA
- ✓ **Yellowstone National Park** – pierwszy na świecie park narodowy założony w XIX wieku w stanie Wyoming.
- ✓ **YMCA** - Young Men's Christian Association.